

Klimat- och
näringslivsdepartementet

LOs yttrande ang Vägen mot utfasning SOU 2026 nr 33

Sammanfattning av LOs synpunkter

- LO tillstyrker utredningens förslag om en uppdaterad reduktionsplikt.
- LO delar utredningens analys att drivmedelspriserna i Sverige bör ligga i nivå med jämförbara länder. En förutsättning för att utredningens förslag om höjning av bensinskatten och dieselskatten ska kunna genomföras är att tillräckliga åtgärder vidtas för att stärka acceptansen för högre drivmedelspriser och för att utveckla alternativen till fossildrivna transporter för Sveriges arbetare.
- LO tillstyrker utredningens förslag om sänkt skatt på el. De långsiktiga offentligfinansiella effekterna av förslaget behöver analyseras och hanteras.
- LO ser att förslaget om sänkt skatt på el innebär subventioner av elförbrukningen i elintensiv tjänstesektor. Förslagets konsekvenser avseende elintensiv tjänstesektor behöver analyseras och hanteras.
- Utredningens förslag är inte tillräckliga för att säkerställa acceptansen för utfasningen av fossila bränslen. Det behövs ett större paket av åtgärder för att säkerställa att alla oavsett inkomst eller bostadsort kan vara med i omställningen.
- LO ser att utfasningen av fossila bränslen ur transportsystemet kräver offentliga investeringar i fossilfria transporter, som till exempel kollektivtrafik, järnväg och laddinfrastruktur. Detta har inte belysts tillräckligt i utredningen.
- LO tillstyrker förslaget om förlängd klimatpremie för tunga transporter och arbetsmaskiner, men vill betona att investeringar i laddinfrastruktur är avgörande för att elektrifieringen av tunga transporter och arbetsmaskiner ska fungera.

LO välkomnar en långsiktig, kostnadseffektiv, säker och acceptabel utfasning av fossila bränslen

För att öka Sveriges energisäkerhet och klara klimatmålen behöver fossila bränslen fasas ut. Ju längre vi väntar med att börja fasa ut

bensin och diesel, desto mer ökar risken för att utfasningen blir abrupt och svår för människor att anpassa sig till. En planerad och långsiktigt förutsägbart utfasning har goda förutsättningar att genomföras på ett bra sätt. LO välkomnar därför utredningens fokus på långsiktiga styrmedel.

En flexibel reduktionsplikt är ett bra styrmedel

LO tillstyrker utredningens förslag om en uppdaterad reduktionsplikt. Som utredningen visar är en rätt utformad reduktionsplikt ett kostnadseffektivt styrmedel för att nå klimatmålen och fasa ut fossila bränslen ur transportsektorn.

Det är viktigt att minska risken för prisfluktuationer för att säkra reduktionsplikts långsiktighet och flexibilitet. LO välkomnar därför förslagen som gör reduktionsplikten mer flexibel, av vilka LO ser att priskolv och pristak är de viktigaste. Utredningens förslag om möjlighet till tidsbegränsad nedsättning av reduktionspliktskraven vid marknadsstörningar är viktig för flexibiliteten, under förutsättning att nedsättningen är tillräckligt tidsbegränsad så att producenter av biodrivmedel kan lita på styrmedlets långsiktighet.

LO vill understryka att en förutsättning för att reduktionsplikten ska fungera är en väl fungerande marknad för biodrivmedel. Ur beredskapsperspektiv är det viktigt att öka den svenska produktionen av biodrivmedel. Långsiktig och förutsägbart reduktionsplikt är ett led i detta, men kommer inte att vara tillräckligt. Det kommer också att behövas andra politiska åtgärder för att stärka förutsättningarna för svensk produktion av biodrivmedel.

Höjning av bensin- och dieselskatten behöver kombineras med åtgärder för ökad acceptans

LO instämmer i utredningens analys att bensin- och dieselprierna i Sverige bör vara i nivå med jämförbara länder för att säkra en långsiktig och stabil utfasning av fossila bränslen. LO ser dock att detta bara kan genomföras i kombination med tillräckliga åtgärder för att säkra acceptansen för högre bensin- och dieselprierna. Utredningens förslag för ökad acceptans och kompensation är inte tillräckligt för att åstadkomma detta.

Sänkt skatt på el ger fördelar men får konsekvenser som inte analyserats av utredningen

Det finns goda argument för att sänka skatten på el för att gynna elektrifieringen och minska hushållens och företagens kostnad för el.

LO saknar en mer långsiktig analys av konsekvenserna av sänkt skatt på el på längre sikt givet den elektrifiering som kommer att ske. På kort sikt finansieras enligt utredningen elskattesänkningen med höjd skatt på bensin och diesel samt intäkter från utsläppshandeln ETS2. Sänkningen av elskatten är dock permanent samtidigt som intäkterna från bensin- och dieselskatt och utsläppshandeln kommer att minska

allt eftersom fossila bränslen fasas ut. Över tid finns risk för betydande offentligfinansiella effekter.

Långsiktigt innebär elektrifieringen av transportsektorn en väsentlig sänkning av skatten på transporter, åtminstone i relation till de regler som gällt före de senaste årens stora skattesänkningar. I början av 2022 var energiskatten på bensin 4,18 kr per liter. En bensinbil som förbrukade 0,6 liter per mil betalade då 2,50 kr per körd mil i energiskatt. En elbil (som förbrukar 2,0 kWh/mil) betalade samma år 0,72 kr i energiskatt per körd mil. Om koldioxidskatten inkluderas blir skillnaden ännu större. Skatten på bränslen har historiskt bidragit till att skapa en beskattning av transporter som stått i viss proportion till nyttjandet av vår gemensamma infrastruktur. Elektrifieringen av transportsektorn minskar denna koppling och riskerar att leda till att skattebördan flyttas över till andra skattebaser, som löntagarnas inkomster. En sänkning av skatten på el skulle på sikt ytterligare öka elektrifieringens tryck på andra skattebaser. Hur detta bäst hanteras långsiktigt behöver analyseras i vidare utredningar.

En konsekvens av förslaget om sänkt skatt på el som inte har analyserats av utredningen är att det innebär betydande skattelättnader även för tjänstesektorn, vilket framförallt berör fastighetssektorn och elintensiva datacenter. Allt fler datacenter etableras i Sverige, och inom några år väntas datacenter stå för en betydande del av Sveriges elförbrukning. LO anser inte att datacenters elförbrukning bör subventioneras genom sänkt skatt på el, och det är rimligen inte heller utredningens avsikt. Detta bör analyseras vidare, och förslaget modifieras för att undvika oavsiktliga konsekvenser kopplade till elintensiv tjänstesektor.

Utredningens förslag är inte tillräckliga för att säkerställa acceptans

LO delar utredningens bedömning att det finns förutsättningar för en acceptabel utfasning av fossila bränslen och att acceptansen kan stärkas. Utredningens analys av acceptans är dock otillräcklig. Sänkt skatt på el är inte tillräckligt för att säkra acceptansen för högre drivmedelspriser. För de som inte har råd att köpa en elbil är kopplingen mellan högre drivmedelspriser och sänkt elskatt svag. Som utredningen påpekar finns det också bilberoende hushåll med låga inkomster som inte gynnas av sänkt skatt på el. Förslagen om ökat stöd till elbilspremien, energi- och klimatrådgivningen samt kommersiell service är positiva, men kommer att ha begränsad effekt.

LO instämmer i utredningens analys att rättvisa är centralt för acceptansen. För att åstadkomma en rättvis utfasning av fossila drivmedel behöver fördelningsperspektivet beaktas tydligare än vad utredningen gjort. Utredningen har inte heller tagit tillräcklig hänsyn till orättvisor i dagens fossila transportsystem. Dagens ojämlika transportsystem i kombination med en generellt ökad ojämlikhet, en klimatpolitik som inte varit tillräckligt rättvis och den levnads-kostnadskris och höjningen av priset vid pump som följde Rysslands

invasion av Ukraina har urholkat förtroendet hos många låg- och medelinkomsttagare för att omställningen till fossilfria vardagsresor kommer att fungera för dem. En folkligt förankrad och legitim utfasning av fossila bränslen är fullt möjlig. Detta kräver dock en djupare analys och en bredare palett av åtgärder som upprättar människors tillit till att ett fossilfritt transportsystem kommer att fungera i hela landet oavsett var man bor eller hur mycket man tjänar.

Utfasning av fossila bränslen kräver investeringar

När Sverige under 1970- och 1980-talen framgångsrikt fasade ut fossila bränslen ur uppvärmningen skedde detta till stor del med hjälp av kraftfulla investeringar i bland annat fjärrvärme och energi-effektivisering. På samma sätt kräver utfasningen av fossila bränslen ur transporterna investeringar i bland annat kollektivtrafik, järnväg och laddinfrastruktur för att bli framgångsrik. Styrmedel för att minska användningen av fossila bränslen behöver kombineras med investeringar för att öka tillgången till fossilfria alternativ samt stöd så att alla får möjlighet att vara med i omställningen. Detta perspektiv saknas i utredningen.

Omställningen av tunga transporter och arbetsmaskiner behöver stöd men infrastrukturinvesteringar är avgörande

LO tillstyrker utredningens förslag om att förlänga klimatpremien för tunga lastbilar och arbetsmaskiner och att Sverige bör fortsätta verka för att efterfrågan på arbetsmaskiner med nollutsläpp stimuleras på EU-nivå. Utfasningen av fossila bränslen från tunga transporter och arbetsmaskiner behöver fortsatt stöd. Avgörande för att elektrifieringen ska fungera är att laddinfrastrukturen byggs ut. Laddning av fordon för tunga transporter och arbetsmaskiner kommer att påverka arbetstagare inom dessa sektorer och laddinfrastrukturen behöver byggas ut på ett sätt som möjliggör goda arbetsvillkor och god arbetsmiljö.

LO instämmer i utredningens bedömning att införandet av en avståndsbaserad vägskatt med koldioxiddifferentiering för tunga godsfordon kan motivera en översyn av andra styrmedel. LO ser också att en utredning av detta bör genomföras inom ramen för en långsiktig analys av hur vägtrafikens samhälleliga kostnader ska beskattas när transporterna elektrifieras.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Johan Lindholm

Marika Palmér-Rivera
Handläggare